



## MEDEDELING<sup>1</sup> 2017/15 VAN HET INSTITUUT VAN DE BEDRIJFSREVISOREN

De Voorzitter

Correspondent  
sg@ibr-ire.be

Onze referte  
TD/EV/DS/fb

Uw referte

Datum  
18/12/2017

Geachte Confrater,

**Betreft: Wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten**

De wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten werd bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 6 oktober 2017 en is in werking getreden op 16 oktober 2017.

Deze nieuwe wet, die de wet van 11 januari 1993<sup>2</sup> in zijn geheel vervangt, werd aangenomen met het oog op de omzetting van de vierde Europese richtlijn inzake de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme<sup>3</sup> en het opnemen van de internationale normen van de Financiële Actiegroep (FAG)<sup>4</sup>. Deze wet herorganiseert de structuur van de wettelijke bepalingen en impliceert een volledige bijwerking van het preventieve stelsel ter bestrijding van witwassen van geld en terrorismefinanciering. De bedrijfsrevisoren blijven gehandhaafd op de lijst van de aan deze wet onderworpen entiteiten.<sup>5</sup>

---

<sup>1</sup> Het Instituut ontwikkelt door middel van mededelingen de rechtsleer inzake de audittechnieken en de goede toepassing door de bedrijfsrevisoren van het wettelijk, reglementair en normatief kader dat de uitoefening van hun beroep regelt (art. 31, § 7 van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren); enkel de normen en aanbevelingen zijn bindend.

<sup>2</sup> Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (*BS* 9 februari 1993).

<sup>3</sup> Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie (*PB.*, 5 juni 2015).

<sup>4</sup> Internationale normen van de Financiële Actiegroep ter bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en van proliferatie, zoals herzien in februari 2012.

<sup>5</sup> Artikel 5, § 1, 23° van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten.



De norm van het IBR van 4 februari 2011 inzake de toepassing van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme maakt momenteel het voorwerp uit van een bijwerking in het licht van de nieuwe wet van 18 september 2017. De twee omzendbrieven over dit onderwerp<sup>6</sup> zullen ook worden aangepast en worden geïntegreerd in een nieuwe tekst<sup>7</sup>, samen met een aantal begeleidingsdocumenten (proceduremodellen, vragenlijsten, verslagen, enz.).

Hierna volgen op beknopte en indicatieve wijze de belangrijkste nieuwigheden en wijzigingen met betrekking tot de bedrijfsrevisoren.

### **Risicogebaseerde benadering**

De nieuwe wet verduidelijkt dat de bedrijfsrevisoren moeten overgaan tot de tenuitvoerlegging op onderscheiden wijze van de preventieve maatregelen ter bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (WG/FT), in functie van hun evaluatie van de risico's (art. 7).

In dit verband moeten de bedrijfsrevisorenkantoren, bij de identificatie en beoordeling van de WG/FT-risico's waaraan ze zijn blootgesteld, passende maatregelen nemen die evenredig zijn met hun aard en omvang.

Daarbij dienen ze rekening te houden met de kenmerken van hun cliënten, producten, diensten of verrichtingen die ze aanbieden (art. 16).

Verder moeten de bedrijfsrevisoren, zoals in het verleden, een individuele beoordeling verrichten van de WG/FT-risico's die elke cliënt loopt, rekening houdend met zijn/haar bijzondere kenmerken en de zakelijke relatie of de betrokken verrichting. Indien het risico als hoog wordt ingeschat moeten maatregelen van verhoogde waakzaamheid worden getroffen. Omgekeerd zullen eenvoudige waakzaamheidsmaatregelen kunnen worden toegepast indien het geïdentificeerd risico laag is. De bedrijfsrevisoren moeten in elk geval kunnen aantonen dat de toegepaste waakzaamheidsmaatregelen in verhouding staan tot de verrichte risicoanalyse (art. 19, § 2).

---

<sup>6</sup> Omzendbrief 2011/7 betreffende de richtlijnen voor de uitvoering van de verplichtingen inzake cliëntidentificatie en kantoororganisatie zoals uitgevaardigd door de Norm van het IBR betreffende het voorkomen van witwassen en Omzendbrief 2013/04 betreffende de verplichting tot identificatie en verificatie van de identiteit van de cliënt en andere verplichtingen vereist door de antiwitwaswet.

<sup>7</sup> Sinds de inwerkingtreding van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren mag het IBR de omzendbrieven niet meer aanwenden om rechtsleer te ontwikkelen inzake de goede toepassing van het wettelijk, reglementair en normatief kader dat de uitoefening van het beroep regelt; enkel adviezen of mededelingen kunnen worden aangewend (art. 31, § 7).



## **Atypische verrichtingen: nadere specificatie en aanpassing van de behandelingsprocedure**

In het kader van hun verplichting tot doorlopende waakzaamheid, die ook onderhevig is aan de risicogebaseerde aanpak, leggen de bedrijfsrevisoren ten aanzien van de zakelijke relatie een doorlopende waakzaamheid aan de dag die evenredig is met het geïdentificeerd risiconiveau. Dit houdt onder meer een aandachtig onderzoek in van de verrichtingen die gedurende de zakelijke relatie worden uitgevoerd, om eventuele atypische verrichtingen op te sporen. De in de wet bedoelde “atypische verrichtingen” zijn verrichtingen die ofwel abnormaal complex en voor een ongewoon hoog bedrag zijn, of intrinsiek ongebruikelijk zonder kennelijke economische grondslag of legitimiteit zijn, ofwel niet lijken te stroken met het profiel van de cliënt (art. 35).<sup>8</sup>

Het is dus niet langer vereist dat een verrichting verband houdt met WF/FT om te worden beschouwd als een “atypische verrichting”.<sup>9</sup>

Verder werd de procedure voor de behandeling van atypische verrichtingen enigszins gewijzigd. Zo moet krachtens artikel 45, een verrichting die als atypisch werd geïdentificeerd het voorwerp uitmaken van een grondige analyse onder de verantwoordelijkheid van de *Compliance Officer* (cf. *infra*) teneinde na te gaan of van deze verrichting vermoed kan worden of ze verband houdt met WG/FT. Dit grondig onderzoek moet systematisch het voorwerp uitmaken van een bijzonder verslag opgesteld onder de verantwoordelijkheid van de *Compliance Officer*, die moet beslissen over het gevolg dat hieraan dient te worden gegeven.

## **Verplichting tot het aanwijzen van een verantwoordelijke persoon voor de naleving van wet- en regelgeving**

De verplichting tot organisatie en interne controle van het kantoor is in de nieuwe Wet meer diepgaand en gedetailleerd geformuleerd (art. 8 en volgende). Voortaan moeten alle bedrijfsrevisoren die rechtspersonen zijn, de verantwoordelijke persoon, op het hoogste niveau, aanwijzen om te waken over de toepassing en de naleving van de gehele WG/FT-wetgeving (art. 9, § 1). Dit is dus een nieuwigheid ten aanzien van de wet van 11 januari 1993.

---

<sup>8</sup> Wetsontwerp tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, Memorie van toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2016-2017, nr. 2566/001, p. 136.

<sup>9</sup> Dit was immers het geval in het kader van artikel 14 van de wet van 10 januari 1993.



## **Verplichting om een *Compliance Officer* aan te wijzen voor alle bedrijfsrevisorenkantoren**

Ongeacht hun omvang, moeten de bedrijfsrevisoren rechtspersonen nu één of meerdere personen (*Compliance Officer*) aanwijzen die belast zijn met het toezicht op de tenuitvoerlegging van de gedragslijnen, procedures en internecontrolemaatregelen (art. 9, § 2). Het groottecriterium opgenomen in de wet van 11 januari 1993 en dat kleine kantoren toeliet om zulke persoon niet aan te stellen, werd aldus geschrapt.

In dit verband verduidelijkt de Memorie van toelichting dat wanneer de onderworpen entiteit een natuurlijk persoon is en het aantal door haar tewerkgestelde personen de aanwijzing uit hun midden van een *Compliance Officer* niet toelaat, of wanneer de aard of de omvang van de activiteiten zulks niet rechtvaardigen, de taken van de *Compliance Officer* rechtstreeks kunnen worden uitgeoefend door de natuurlijk persoon die de hoedanigheid heeft van onderworpen entiteit.<sup>10</sup>

De *Compliance Officer* is ook verantwoordelijk voor de analyse van de atypische verrichtingen en voor de opstelling van een verslag over deze analyse (art. 45). De wet (art. 49) bepaalt dat het in principe de *Compliance Officer* is die, in voorkomend geval, een melding aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI) moet doen van het vermoeden van WG/FT bedoeld in artikel 47 van de wet.

## **Bewaring en bescherming van gegevens en documenten**

Krachtens artikel 60 van de wet wordt de bewaartermijn voor de identificatiegegevens vastgesteld op tien jaar (vanaf het einde van de zakelijke relatie met de cliënt of vanaf de datum van de occasionele verrichting). Dit is ook de bewaartermijn voor de bewijsstukken en registratiegegevens van de uitgevoerde verrichtingen (vanaf de uitvoering van de verrichting).

Er is evenwel in een overgangsperiode voorzien. Zo wordt de bewaartermijn van tien jaar teruggebracht tot zeven jaar in 2017, tot acht jaar in 2018 en tot negen jaar in 2019.

Artikel 62 vereist de vernietiging van de persoonsgegevens bij het verstrijken van de bewaartermijn bedoeld in artikel 60.<sup>11</sup>

---

<sup>10</sup> Wetsontwerp tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, Memorie van toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2016-2017, nr. 2566/001, p. 72.

<sup>11</sup> Er dient te worden opgemerkt dat Verordening (EU) 2016/679 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (AVG), die vanaf 25 mei 2018 van toepassing zal zijn, de vernietiging vereist na een redelijke termijn van de persoonsgegevens van natuurlijke



## **Beperking van betalingen in contanten**

De wet van 11 januari 1993 bepaalde dat de prijs van de verkoop door een handelaar van één of meerdere goederen evenals de prijs van één of meerdere dienstprestaties geleverd door een dienstverstrekker, voor een bedrag van 3.000 EUR of meer, niet in contanten mocht worden vereffend, uitgezonderd voor een bedrag dat 10% van de prijs van de verkoop of de dienstprestatie niet oversteeg, en voor zover dit bedrag niet hoger was dan 3.000 EUR.

De nieuwe wet verbiedt voortaan alle natuurlijke of rechtspersonen om schenkingen of betalingen te verrichten in contanten voor meer dan 3.000 EUR, en dit dus zonder nog langer rekening te houden met het totale bedrag van de verrichting. Betalingen of schenkingen worden geacht uitgevoerd te zijn in contanten indien de boekhoudkundige stukken niet toelaten om te bepalen hoe de betalingen of schenkingen werden ontvangen (art. 67). Dit verbod betreft niet de betalingen die zijn uitgevoerd tussen consumenten<sup>12</sup> (art. 67, § 2, laatste lid).

## **Toezichtautoriteit**

Het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren houdt toezicht op de naleving door de bedrijfsrevisoren van de verplichtingen ter voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme die op hen rusten krachtens de Belgische en Europese WG/FT-wetgeving (art. 85, § 1, 6°).

Het Instituut van de Bedrijfsrevisoren is, samen met het College van toezicht, bevoegd voor het aannemen van normatieve instrumenten voor bedrijfsrevisoren teneinde hun verplichtingen ter voorkoming van WG/FT, alsook ten aanzien van de beperking op het gebruik van contanten, op technisch vlak te verduidelijken en te vervolledigen, rekening houdend met de nationale risicobeoordeling (art. 86).<sup>13</sup>

---

personen. Deze verordening zal eerstdaags ook het voorwerp uitmaken van een mededeling van het IBR.

<sup>12</sup> De “consument” wordt gedefinieerd als iedere natuurlijke persoon die handelt voor doeleinden buiten het kader van zijn commerciële, industriële of ambachtelijke activiteit of een vrij beroep

<sup>13</sup> Verder is het IBR, krachtens artikel 31, 6 1 en 7 van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren. bevoegd voor het formuleren van de normen en aanbevelingen met betrekking tot de uitvoering door de bedrijfsrevisoren van hun opdrachten, alsook voor het ontwikkelen van de rechtsleer inzake de goede toepassing door de bedrijfsrevisoren van het wettelijk, reglementair en normatief kader dat de uitoefening van hun beroep regelt. De normen en aanbevelingen krijgen slechts uitwerking na goedkeuring door de Hoge Raad en de minister bevoegd voor Economie (art. 31, § 2 van de wet van 7 december 2016).



### **Strafrechtelijke sancties**

Ten slotte wordt het belemmeren van inspecties en verificaties van de toezichtautoriteiten door degenen die hieraan onderworpen zijn als strafbaar feit ingevoerd in de nieuwe wet. Dit geldt ook in geval van weigering om de gegevens te verstrekken indien me gehouden is deze mee te delen op grond van de wet of in het geval van het bewust verstrekken van onjuiste of onvolledige informatie,. Voor de bedrijfsrevisoren kan dit misdrijf worden bestraft met een geldboete van 150 tot 5.000 EUR (art. 136). De niet-naleving van de beperking van betalingen in contanten blijft een strafbaar feit (art. 137).

Voor het overige verwijzen wij naar de technische nota van de CFI van 26 oktober 2017 met als titel “Toelichting voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten”<sup>14</sup>.

Wat betreft de vormingen die door het ICCI worden vertrekt inzake de strijd tegen WG/FT, richten de eerstkomende seminaries zich in het bijzonder op de nieuwigheden die in de huidige mededeling worden beschreven.

Met confraternele groeten,

Thierry DUPONT  
Voorzitter

---

<sup>14</sup> <http://www.ctif-cfi.be/website/images/NL/meld/toelichting2017-ndls.pdf>.